

Dil Sanatlarının Temelleri

Ezgi İNAL*

Makale Bilgisi

DOI:

Makale Geçmişi:

Geliş :07.09.2021

Düzeltilme :20.10.2021

Kabul :24.11.2021

Keywords:

Dil sanatları,

Dil becerileri,

Öğretmen eğitimi

Makale Türü:

Kitap Değerlendirmesi

Öz

Bu çalışma, dört temel dil becerisinin işlevsel öğretime yönelik olarak hazırlanan bir yönüyle de öğretmen el kitabı olarak ifade edilebilecek kitabın değerlendirmesini içermektedir. Bu kapsamda altı temel bölümden oluşan eser, aynı zamanda temel dil öğretimi ortamı olan sınıf içi uygulamaları içermekte alan uzmanlarına farklı bakış açıları sunmaktadır.

Language Arts Essentials

Article Information

DOI:

Article History:

Received :07.09.2021

Revised :20.10.2021

Accepted :24.11.2021

Keywords:

Language arts,

Language skills,

Teacher training

Article Type:

Book Review

Abstract

This study includes an evaluation of the book (Dil Sanatları Temelleri), which can be expressed as a teacher's handbook, and also which is prepared for the functional teaching of four basic language skills. The book consists of six basic chapters and also offers different perspectives to field experts, including in-class applications, which are the basic language teaching environment.

*İlgili Yazar: inalezgi@gmail.com

^a Öğretim Görevlisi, İstanbul Aydın Üniversitesi, <http://orcid.org/0000-0002-1573-9401>

Giriş

Dil öğretimi çok yönlü ve özel bir alandır. Her öğrenme hikâyesinin kendine özgü bir yanı bulunduğundan öğrencilerin ihtiyaçlarının belirlenerek kazanımlar çerçevesinde bir ders içeriğinin planlanması önem arz eder. Ders içeriklerinin planlanması ve anlamlı sonuçlara ulaşılabilmesi için dil sanatlarının öğreticiler tarafından bilinmesi; bu kapsamda uygun içeriklere dil öğretimi ortamlarında yer verilmesi gerekir. Dil sanatları, Tompkins tarafından dinleme, konuşma, okuma, yazma, görsel okuma, görsel sunu olarak ifade edilmektedir.

Dil Sanatlarının Temelleri, “Language Arts Essentials” (2015) orijinal adıyla Gail E. Tompkins tarafından yazılan ve Prentice Hall’de yayınlanan çalışmanın 2021’de yapılmış Türkçe çevirisidir. Renkli bir kapak ve iç sayfalarının da renkli oluşuyla dil öğretimine yönelik pek çok çalışmadan ayrılan eser, temelde altı bölümden oluşmaktadır. Görsel okuma ve görsel sunu ile ilgili unsurlar kitaptaki becerilerin tamamı boyunca işlendiğinden bu kısımlar için özel bir bölüm yer almamaktadır. Birinci bölümde “Günümüzde Dil Sanatları Öğretimi” başlığı adı altında dil sanatları hakkında bilgi verilmiş ve dil öğretim yaklaşımları ele alınmıştır. Dil sanatlarına yönelik stratejiler, dil öğretiminde oluşturulması gereken omurga, kültürel ve dilsel çeşitlilik, eleştirel okuryazarlık gibi konulara değinilmiştir. Bu bağlamda oluşan sınıf ortamı ve otantik değerlendirmenin öneminden söz edilmiştir. Bölümde ayrıca dil sanatlarını öğretme yaklaşımlarından edebiyat çemberi oluşturmak ve öğrencilerin dil öğrenme süreçlerinin edebiyatla nasıl iç içe ele alınabileceğini öğreticilere göstermek gibi dil öğretiminde sınırlı olarak araştırılan konulara yer verilmiştir. Dil sanatlarını öğretme yöntemleri olarak okuma ve yazma atölyesi ile tematik derslerin önemine de değinilmiştir. Ayrıca yirmi dil sanatı stratejisi arka plan bilgisini etkinleştirme, kaynaştırma, beyin fırtınası, birleştirme, değerlendirme, ana fikir tanımlaması, kelime köklerini tanımlama, çıkarım yapma, gözlemlene, sözsüz ipuçlarını fark etme, organize etme, dil ile oynama, öngörme, düzeltme, sorgulama, gözden geçirme, parçalara ayırma, amaç belirleme, özetleme, görselleştirme olarak sıralanmıştır (s. 27). Dahası, aynı bölümde dil sistemleri, yetkin dil kullanıcısının nitelikleri ve dil sanatlarının gerçekleştirilmesine yönelik öğreticilerin rolüne yer verilmiştir. Bu yönüyle alan uygulamaları içinde öğretmenlerin yoğun istifade edecekleri ve içerdiği “Öğretim Uygulamalarınızı İnceleyin” kısmı ile mesleki farkındalık da sağlayacakları önemli bir bölümdür.

İkinci bölümde “Dinleme” başlığında dinleme becerisine yönelik olarak dinleme süreçleri, dinleme amaçları, dinleme stratejileri, görselleştirme, etkileşimli sesli okuma, eleştirel dinleme unsurlarına yer verilmiştir. Özellikle çocukların hikayelere nasıl dönütler verdiklerine yönelik hazırlanmış başlık, bu bölümde oldukça ilgi çekicidir. Ayrıca kuramdan uygulamaya başlığında yapılan uygulamalarla teorik bilgilerin desteklendiği görülmüştür.

Üçüncü bölümde “Konuşma” becerisi etraflıca ele alınmıştır. Bu başlıkta konuşma grupları, konuşma stratejileri, akademik dil, tartışma konuları, eğitici konuşmalar, konuşma yoluyla bilgi oluşturma, drama, okuduğunu anlatma unsurlarına yer verilmiştir. Bu bölümde yapılan uygulama çalışmalarından hareketle öğrencilerin konuşma etkinliklerinde kullandıkları stratejiler konuşmalar, hikayeleri yeniden anlatma, sorular sorma, dramatik etkinlikler olarak dört başlıkta verilmiş; aynı bölümde sosyal ve akademik dilin karşılaştırmasına yer verilmiştir. Bu kapsamda akademik dili tematik üniteler aracılığı ile öğretme yöntemi detaylandırılmıştır.

Dördüncü bölümde “Okuma” becerisi odağında okumada önemli noktalar, okuma süreci, hikâye unsurları, okuma stratejileri, okumaya teşvik etme, edebiyatla ilgilenme unsurları detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Hikayelerin analizlerinin ve öğreticiler için uygulamaya dönük tavsiyelerin yer aldığı bu bölüm, okuma türlerinin açıklamalarını da içermektedir. Kurgusal metin ile kurgusal olmayan metinlere de yer verilen dördüncü bölümde, dil öğretimindeki öneminden hareketle şiir türüne de ayrıca yer verilmiştir.

Beşinci bölümde “Yazma” başlığında yazma süreci, yazma stratejileri, yazma becerisini geliştirme yolları, rubrik kullanımı unsurları yer almaktadır. Önceki bölümün tamamlayıcısı olarak şiir çalışmalarıyla başlayan bölüm, günlük, mektup, rapor türlerinin yazımına yönelik stratejilerle devam etmiştir. Bu üç bölümde öğretmenlerin kendi sınıflarında yaptıkları uygulamaların detaylarına yer verilmiş, her bölümün sonunda sınıf içi etkileşimi sağlayacak sorular ve bölüm sonundaki ana fikirlerle zenginleştirilmiştir. Bu

bağlamda çalışma özellikle yabancı dil öğretimi çerçevesinde düşünüldüğünde gerçek deneyimlerin somut sonuçlarıyla teoriyi desteklemesi bakımından dikkate değerdir. Bu bölümde yer alan yazma çalışmalarının yalnızca harflerle oluşturulan yazı çalışmaları değil aynı zamanda çizim ve renklerle oluşturulan kompozisyonlar da olabileceği, öğrenciler tarafından oluşturulacak her görselin aynı zamanda ifade edici bir unsur olduğu öğrencilere hatırlatılmaktadır.

Altıncı bölüm diğer bölümlerden farklı olarak tasarlanmış, bu çerçevede dil öğretimi stratejilerine ve uygulamalarına “Dil Araçları” adı altında değinilmiştir. Sözcük türleri, fiil listeleri, cümle türleri çerçevesinde temel dil bilgisi kavramları ve yazım gelişiminin aşamalarıyla beraber oyun odaklı uygulamalara yer verilmiştir. Bu bölümde sözcük öğretimiyle birlikte dil bilgisi öğretimine geniş yer verilerek öğrencilere bu konuda bir dizi tavsiyelerde bulunulmuştur.

Sonuç

Öğreticilerin dil öğretimi aşamalarında çeşitli zorluklarla karşılaşabildikleri bilinmektedir. Bu çerçevede öğrenci ihtiyaçlarının çeşitliliğiyle birlikte öğrenciler üzerinde uygulanacak stratejilerin çeşitliliği ve bunların öğrencilere öğretmenlik pedagojisi içinde yansıtılması önemlidir. “Dil Sanatlarının Temelleri” öğretilen dil hangisi olursa olsun erken yaşlardan başlanarak hemen her yaş grubu için gerçekleştirilebilecek uygulamaların yer aldığı yabancı dil eğitimine ışık tutan önemli bir çalışmadır. Çünkü materyal seçiminden ders planlamasına, sınıf içi iletişimden ölçme değerlendirmeye kadar dil öğretiminin her aşamasında aktif olarak yer alan öğretmenlerin yeterliklerini desteklemek; yalnızca teoride değil aynı zamanda benzer tecrübeler hakkında bilgi sahibi olabilmelerini sağlamak oldukça değerlidir.

Bu çalışmanın Türkçeye kazandırılması, son yıllarda ivme kazanan Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanına önemli tecrübelerin aktarılmasını sağlaması nedeniyle oldukça özel bir yere sahiptir. Henüz yeni bir alan olan Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanı, uluslararası çalışmaların desteğiyle hızlı ilerleyen ve gelişme kaydeden bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Benzer şekilde Türkçenin ikinci dil olarak öğretildiği ve hatta ikinci yabancı dil olarak öğretildiği bütün eğitim ortamlarında bu ve benzeri rehber kaynakların tanınırlığı önem arz etmektedir. Nitekim söz konusu alanlarda araştırma yapan alan uzmanları ve ders öğretmenlerinin örnek uygulamalarla beraber farklı öğretmen tecrübelerinden yararlanarak ortaya koyacakları öğretim programları, tasarlayacakları materyaller ve sonrasında kullanacakları ölçme değerlendirme araçlarıyla dil öğretiminin bir bütün halinde gerçekleştirilmesi ancak mümkün olabilecektir.

Referans

Tompkins, G. E. (2021). *Dil Sanatlarının Temelleri* (Çev. Ed. E. Boylu, H. Serpil). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.